

DUANIN ÇEŞİTLERİ

Dua; söz ve kalple, fiil ve hâl ile yapılır. Dua, “hayır dua” ve “beddua” şeklinde olabilir. Dua, insanın kendisine veya başkasına yönelik olabilir. İçeriği açısından dua, maddî veya manevî isteklere, dünyevî ve uhrevî isteklere yönelik olabilir. Duanın farklı yönlerden çeşitlerini şöyle özetleyebiliriz:

SÖZLÜ DUA

Sözlü dua, sözle ve kalple yapılan duadır. Bu tür dua; kalp ve dil ile Allah'ı anmak, O'na saygı ifade eden cümleleri okumak, dünya ve ahiret ile ilgili isteklerde bulunmak, af ve mağfiret dilemek şeklinde yapılır. Sözlü duaya, genellikle “*ey Rabbim*” “*ey Rabb'imiz*”, “*Allah'im*” ve benzeri hitap cümleleriyle başlanır. Meselâ Hz. Âdem ile eşi Havva validemizin;

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

“*Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik, eğer bizi bağışlamaz ve bize acımazsan, muhakkak ziyana uğrayanlardan oluruz!*” (Araf, 7/23)

Zekeriya Peygamberin;

وَزَكَرِيَّا إِذِ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ

“Zekeriyâ’yı da (an). O, Rabbine; ‘Rabbim! Beni yalnız başıma bırakma! Sen, vârislerin en hayırlısısın (her şeyim sana kalacaktır)’ diye dua etmişti.” (Enbiyâ, 21/89)

Peygamberimiz (s.a.s.)’in;

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ وَمِنْ دُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ وَمِنْ نَفْسٍ
لَا تَشْبَعُ وَمِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ

“Allah’ım! Saygı duymayan kalpten, kabul olmayan duadan, doymayan nefisten ve fayda vermeyen ilimden sana sığınırım.” (Tirmizî, De’avât, 69)

اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

“Allah’ım! Rabbimiz! Bize dünyada iyilik, güzellik ve nimet ver, ahirette de iyilik, güzellik ve nimet ver ve bizi ateş azabından koru.” (Buhârî, De’avât, 55) şeklinde yaptığı dualar, sözle ve kalple yapılan dua örnekleridir.

Sözlü dualar, hayır dua veya beddua olarak iki kısma ayrılır:

a) Hayır Dua

Kur’ân’da “hayır dua kavramı” geçmektedir:

لَا يَسْأَلُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ

“İnsan hayır dua etmekten usanmaz.” (Fussilet, 41/49)

Peygamberimiz (s.a.s.), her şeyin hayırlısını isteyerek “hayır duayı” teşvik etmiştir:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَسْأَلَةِ وَخَيْرَ الدُّعَاءِ وَخَيْرَ النَّجَاحِ وَخَيْرِ

الْعَمَلِ وَخَيْرِ الثَّوَابِ وَخَيْرِ الْحَيَاةِ وَخَيْرِ الْمَمَاتِ

“Allah’ım! Senden istenen şeylerin hayırlısını, duanın hayırlısını, kurtuluşun hayırlısını, işlerin hayırlısını, sevabın hayırlısını, hayatın hayırlısını, ölümün hayırlısını istiyorum.”

(Hâkim, De’avât, No: 1911)

İnsanın Allah’tan bir iyilik ve nimet istemeye, bir beladan ve sıkıntıdan kurtulmaya yönelik olarak yaptığı dualar hayır dualardır. Bu tür dualar iki kısma ayrılır:

aa) Kişinin Kendisi İçin Yaptığı Hayır Dua

En faziletli dua kişinin kendisi için yaptığı duadır. Hz. Âişe validemizin bildirdiğine göre, Peygamberimiz (s.a.s.)’e,

أَيُّ الدُّعَاءِ أَفْضَلُ

“Hangi dua daha faziletlidir?” diye sorulmuş, Peygamberimiz (s.a.s.) de;

دُعَاءُ الْمَرْءِ لِنَفْسِهِ

“Kişinin kendi nefsi için yaptığı duadır” (Hâkim, De’avât, I, 543) buyurmuştur.

Onun için kişiler, öncelikle kendileri için dua ederler. Bu tür dualar, üç kısma ayrılır:

aa1. Allah’ı Övgü İle Anma

Allah’ın birliğini, yüceliğini ve kudretini ifade eden, O’nu öven ve noksan sıfatlardan tenzih eden cümleleri söylemek hem zikir hem de duadır. Meselâ Âl-i İmrân sûresinin 26. ayeti bunun en güzel örneğidir.

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ
وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

“De ki: Allah’ım! (Ey) mülkün sahibi! Sen dilediğine mülkü verirsin, dilediğinden mülkü alırsın; dilediğini yükseltirsin, dilediğini alçaltırsın. Her türlü hayır (mal-mülk), senin elindedir. Sen her şeye kâdirsin!”

Ayette yüce Allah’ın nitelikleri zikredilerek övülmekte ve zımnın O’ndan hayır, mal-mülk ve nimet istenilmesine işaret edilmektedir.

Kur’ânda iman edip sâlih amel işleyenlerin, “sübhânellah” ve “el-hamdülillah” diye dua ettikleri bildirilmektedir:

دَعْوِيهِمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ وَأٰخِرُ دَعْوِيهِمْ اِنَّ
الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ

“Onların (iman edip salih amel işleyenlerin), orada (cennette) duası; ‘sübhâneke allâhümme (Allah’ım! Sen her türlü eksiklikten uzaksın)’, orada selamlaşmaları, ‘selâm (üzerinize olsun)’, dualarının sonu ise, ‘Elhamdülillâhi Rabbi’l-âlemîn’ (âlemlerin Rabbi Allah’a hamdolsun) sözleridir.” (Yûnus, 10/10)

Peygamberimiz (s.a.s.);

أَفْضَلُ الذِّكْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَفْضَلُ الدُّعَاءِ الْحَمْدُ لِلَّهِ

“En faziletli zikir; ‘lâ ilâhe illallah (Allah’tan başka ilâh yoktur)’ demek; en faziletli dua ise, ‘Elhamdülillâh (her türlü övgü Allah’a mahsustur)’ demektir.” (Tirmizî, De’avât, 9),

دَعْوَةُ ذِي النُّونِ إِذَا دَعَا وَهُوَ فِي بَطْنِ الْحُوتِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ
إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَإِنَّهُ لَمَّا يَدْعُ بِهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا
اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ

“Balık sahibi (Yunus peygamberin), balığın karnında yaptığı dua; ‘lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü mine’z-zâlimin (Ya Rabbî! Senden başka ilâh yoktur, seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, gerçekten ben zâlimlerden oldum)’ şeklinde idi. Bu sözlerle dua eden herhangi bir müslüman yoktur ki Allah onun duasını kabul etmiş olmasın” (Tirmizî, De’avât, 85) anlamındaki sözleri ile “Elhamdülillah” ve “lâ ilâhe illâ ente sübhâneke” demenin dua olduğunu bildirmiştir.

Enes ibn Malik’in rivayet ettiği şu hadis de tekbir, tehlil, tahmîd ve tesbihin dua olduğunu ve bu vesile ile kulun günahlarının bağışlandığını ifade etmektedir:

Peygamberimiz (s.a.s.), yaprakları kurumuş bir ağacın yanına gitmiş, âsâsı ile ağaca vurmuş ve yapraklar dökülmüş, bunun üzerine şöyle buyurmuştur: “*Elhamdülillâh* (her türlü övgü Allah’a mahsustur), *sübhânelâh* (Allah’ı noksan sıfatlardan tenzih ederim), *lâ ilâhe illallah* (Allah’tan başka ilâh yoktur), *Allâhü ekber* (Allah en büyüktür) cümleleri, şu ağacın yaprakları döküldüğü gibi kulun günahlarını döker.” (Ebû Ya’lâ, Zikir ve Dua, No:1155)

Bu cümleleri söyleyen kimse, zımnen Allah’a dua etmiş, O’ndan mükâfat ve sevap talep etmiş olur. Sahabeden Enes (r.a.);

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ يَدْعُو يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ

“Allah’ın Elçisi, ‘Yâ Hayyü yâ Kayyûm (Ey yaşayan, diri, canlı, ölümsüz, ezeli, ebedî ve zatı ile kaim olan, her şeyin varlığı kendisine bağlı, uykusu ve uyuklaması olmayan, varlıkları yöneten, koruyan ve ihtiyaçlarını üstlenen Allah’ım!)’ diye dua ederdi” demiştir. (Ebû Ya’lâ, Zikir ve Dua, No: 1118)

aa2. Allah’tan Manevî İsteklerde Bulunma

İnsanın yaptığı duaların bir kısmı; hidâyet, takva, iffet ve günahların affi gibi manevî istekler; tembellik, iki yüzlülük ve kötü ahlâktan Allah’ın korumasını isteme gibi taleplerdir. Peygamberimizin yaptığı şu duaları örnek olarak zikredebiliriz:

اَللّٰهُمَّ زَيِّنَا بِرَبِيَّةِ الْاِيْمَانِ

“Allah’ım! Bizi iman zîneti ile zînetlendir.” (Abdümazzak, Dua, No: 19646)

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَعُوْذُ بِكَ مِنَ الشَّقَاقِ وَالتَّفَاقِ وَسُوْءِ الْاَخْلَاقِ

“Allah’ım! Ayrılıktan, iki yüzlülükten ve kötü ahlâktan sana sığınırım.” (Ebû Davud, Salât, 367)

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيْ وَاَرْحَمْنِيْ وَعَافِنِيْ وَاَهْدِنِيْ وَاَرْزُقْنِيْ

“Allah’ım! Beni bağışla, bana merhamet et, beni doğru yola ilet ve bana rızık ver.” (Ebû Davud, Salât, 145)

aa3. Allah’tan Maddî İsteklerde Bulunma

İnsanın yaptığı duaların bir kısmı, bir nimete kavuşma ve maddî bir sıkıntıdan korunmaya yöneliktir. Peygamberimiz (s.a.s.)’in yaptığı şu duaları örnek olarak verebiliriz:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ وَالْقِلَّةِ وَالذَّلَّةِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أَظْلِمَ أَوْ
أُظْلَمَ

“Allah’ım! Fakirlikten, yokluktan, zilletten Sana sığınırım. Zulmetmekten ve zulme uğramaktan Sana sığınırım.”

(Ebû Davud, Salât, 367)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ وَتَحْوِيلِ عَافِيَتِكَ وَفُجَاءَةِ نِقْمَتِكَ
وَجَمِيعِ سَخَطِكَ

“Allah’ım! Nimetinin yok olmasından, sağlık ve âfiyetin bozulmasından, ansızın belaya uğramaktan ve her türlü gazabından Sana sığınırım.” (Ebû Davud, Salât, 367)

ab) Kişinin Başkaları İçin Yaptığı Hayır Dua

Kişiler, kendileri için dua ettikleri gibi, çocukları, sağ veya ölü anne-babaları, diğer yakınları, Peygamberimiz ve bütün mü’minler için de dua ederler. Ayet ve hadislerde de bu tür duaların örnekleri vardır. Mü’minler, bencil değildirler. Kendileri için istedikleri şeyleri mü’min kardeşleri için de isterler, “ben” yerine “biz” diyerek dua etmeyi tercih ederler. Yüce Allah da Kur’ân’ın ilk sûresinde bize bu hususu açıkça bildirmekte ve “biz” diyerek dua etmemizi istemektedir:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ* إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

“(Ey Rabbimiz!) Biz ancak sana ibadet eder, ancak Senden yardım isteriz! Bizi doğru yola ilet.” (Fâtiha, 1/5-6)

Kur’ân’da hem dünyayı hem ahireti isteyen mü’minlerin dualarının;

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا
عَذَابَ النَّارِ

“Onlardan kimi; *Rabbimiz! Bize dünyada da nimet, iyilik ve güzellik ver, ahirette de nimet, iyilik ve güzellik ver, bizi ateş azâbından koru! der.*” (Bakara, 2/201) şeklinde “biz” hitabıyla olduğu bildirilmektedir.

Akıllı insanların dualarında;

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ
الْوَهَّابُ

“(Onlar derler ki); *Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi eğiltme, bize katından bir rahmet ver, kuşkusuz sen çok bağış yaparsın.*” (Âl-i İmrân, 3/8)

Allah’ın Peygamber ve mü’minlerden yapmalarını istediği dualarında;

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِيْرًا كَمَا
حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ
عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

“*Rabbimiz! Unutur ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma! Rabbimiz! Bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme! Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği şeyleri yükleme! Bizi affet, bizi bağışla, bize acı! Sen bizim Mevlâmız (sâhibimiz, efendimiz)sin! Kâfirler toplumuna karşı bize yardım eyle!*” (Bakara, 2/286)

Rahman'ın kullarının yaptığı dualarında;

رَبَّنَا فَاعْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ

“Rabbimiz! Bizim günâhlarımızı bağışla, kötülüklerimizi zi ört, canımızı iyilerle beraber al” (Âl-i İmrân, 3/193) şeklinde hep “Rabbimiz” çoğul siygası kullanılmıştır.

İnsanların, dua yaptıkları kişileri şöyle özetleyebiliriz:

ab1. Anne-Babaya Dua

Kur’ân’da İbrahim (a.s.)’in anne-babası için şöyle dua ettiği bildirilmektedir:

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

“Rabbimiz! Hesabın görüleceği gün, beni, anamı-babamı ve mü’minleri bağışla!” (İbrâhim, 14/41)

İsrâ sûresinde anne-babaya şöyle dua edilmesi tavsiye edilmiştir:

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا

“Onlara acımadan dolayı, tevazu kanadını indir, (onlara karşı alçak gönüllü ol) ve: ‘Ey (her varlığı terbiye edip yetiştiren) Rabbim! Bunlar, beni küçükken nasıl (acıyıp) yetiştirdilerse sen de bunlara (öyle) acı!’ de.” (İsrâ, 17/24)

Ahkâf sûresinin 15. ayetinde çocukların anne-babaları için şöyle dua etmeleri öğretilmektedir:

رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ

أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ
الْمُسْلِمِينَ

“Ey Rabbim! Bana ve ana babama ihsan ettiğin nimetlerine şükretmemi ve senin hoşnut olacağın sâlih amel işlemini ilham et. Benim neslimden gelenleri de sâlih kimseler kıl. Doğrusu ben tövbe edip sana yöneldim. Ve ben gerçekten Müslümanlardanım.” (Ahkâf, 46/15)

Anne-baba için hayır dua etmek, çocukların temel görevlerinden biri olup bu dua onlar için minnet ve vefa borcudur.

Çocukların yaptığı dua ile anne-babaların, cennetteki manevî dereceleri artar. Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

إِنَّ الرَّجُلَ لَتُرْفَعُ لَهُ الدَّرَجَةُ فِي الْجَنَّةِ بِقَوْلِ يَا رَبِّ أَنَّى لِي هَذِهِ فَيَقَالُ
بِاسْتِغْفَارٍ وَلَدِكَ لَكَ

“Müminin cennetteki derecesi yükseltilir. Bu kimse, ‘Ya Rabbi! Bu derece nereden kaynaklandı’ diye sorar. ‘Çocuğunun senin için af dilemesi sebebiyle’ diye cevap verilir.” (İbn Ebi Şeybe, Dua, 111, No: 29731)

ab2. Çocuklara Dua

İbrahim (s.a.s.), çocukları ve gelecek nesilleri için şöyle dua etmiştir:

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ

“Rabbimiz, bizi sana teslim olanlar yap, neslimizden de

sana teslim olan bir ümmet çıkar...” (Bakara, 2/128)

İmrân, kızı Meryem ve onun nesli için şöyle dua etmiştir:

وَإِنِّي أُعِيدُهَا بِكَ وَدُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

“Onu (Meryem’i) ve soyunu kovulmuş şeytanın şerrinden sana havale ediyorum / korumanı diliyorum.” (Âl-i İmrân, 3/36)

Anne-babanın, çocukları için yaptığı duanın kabul olacağını Peygamberimiz bize haber vermiştir. (Ebû Davûd, Salât, 364; Tirmizi, De’avât, 48)

ab3. Mü’minin, Mü’minlere Duası

Mü’minler; kendileri, çocukları ve anne-babaları için dua ettiği gibi mü’minler için de dua ederler. Şu ayette yüce Allah, bize bu konuda nasıl dua edeceğimizi öğretmektedir:

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

“Rabbimiz! Hesabın görüleceği gün, beni, anamı–babamı ve bütün mü’minleri bağışla!” (İbrâhim, 14/41)

Müslümanın, Müslüman kardeşine dua etmesi kendisi için sadaka olur. Konu ile ilgili olarak Peygamberimiz (s.a.s.), şöyle buyurmaktadır:

أَيُّمَا رَجُلٍ مُسْلِمٍ لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ صَدَقَةٌ فَلْيَقُلْ فِي دُعَائِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَصَلِّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ فَإِنَّهَا زَكَاةٌ

“Sadaka verme imkânı olmayan Müslüman, ‘Kulun ve

Peygamberin Muhammed'e rahmet eyle, mü'min erkek ve mü'min kadınlara, Müslüman erkek ve kadınlara da rahmet eyle' diye dua etsin, bu onun için sadaka olur." (İbn Hıbbân, Ed'ıye, No: 903)

Bu hadis, hem mü'minin mü'mine dua etmesi gerektiğini, hem de mü'min için yapılan duanın sadaka olduğunu ifade etmektedir.

Bir mü'minin aksırıldığı zaman, "Elhamdülillâh" demesi, onu duyan kimsenin "yerhamükellâh (*Allah sana merhamet etsin*)" diye karşılık vermesi, aksıran kimsenin de ona "yehdikümüllâhü ve yuslih bâleküm (*Allah size hidayet versin ve işlerinizi ıslah etsin*)" diye mukabelede bulunması da mü'minin mü'mine yaptığı duadır. Konu ile ilgili olarak Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ الْحَمْدُ
لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَلْيَقُلِ الَّذِي يَرُدُّ عَلَيْهِ
يَرْحَمُكَ اللَّهُ وَلْيَقُلْ هُوَ يَهْدِيكُمْ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ

"Biriniz aksırıldığı zaman, her durumda 'Elhamdülillâh' (Allah'a hamd olsun) desin. Aksıran kimse buna 'yerhamükellâh' (Allah sana merhamet etsin) karşılığını versin. Diğeri de buna, 'Allah size hidayet etsin ve işinizi ıslah eylesin' diye mukabelede bulunsun." (Tirmizi, De'avât, 37)

Mü'minlerin birbirleriyle karşılaştıkları zaman selâmlaşmaları da birbirleri için bir duadır. Yüce Allah'ın;

وَإِذَا حُيِّئْتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا

“Bir selâm ile selâmlandığınız zaman siz de ondan daha güzeliyle selâm verin; yahut verilen selâmı aynen iâde edin” (Nisa, 4/86) emrine uyarak bir Müslümana “selâmün aleyküm (Allah’ın rahmeti, mağfireti, güvenlik ve esenliği üzerinize olsun)” diye selam veren kimse de “ve aleyküm selam (Allah’ın rahmeti, mağfireti, güvenlik ve esenliği sizin de üzerinize olsun)” diye karşılık veren kimse de mü’min kardeşi için dua etmiş olur.

ab4. Ölüler İçin Dua

İslâm bilginleri, ölümler için yapılan duanın önemli olduğu, bağışlanan sevabın onlara yarar sağlayacağı konusunda görüş birliği içindedir. Ayet ve hadisler, ölümler için dua, istiğfar ve bağışta bulunulabileceğine açıkça işaret etmektedir. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ

“Onlardan sonra gelenler ise şöyle derler: “Ey Rabbimiz! Bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde, iman edenlere karşı hiçbir kin tutturma! Ey Rabbimiz! Şüphesiz sen çok esirgeyicisin, çok merhametlisin.” (Haşr, 59/10)

Bu ayette yüce Allah, kendilerinden önce gelip geçmiş, mü’minlerin bağışlanmasını isteyen mü’minleri övmektedir. Ölülerin bağışlanmasını dilemek yararsız bir iş olsaydı, Allah onları övmezdi.

Kur’ân’da Nuh Peygamberin; kendisi, anne-babası ve mü’minler için şöyle dua ettiği bildirilmektedir:

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَلَا تَرِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا

“*Rabbim! Beni, ana babamı, iman etmiş olarak evime girenleri, iman eden erkekleri ve iman eden kadınları bağışla. Zalimlerin de ancak helâkini arttır.*” (Nüh, 71/28)

Peygamberimiz (s.a.s.); ölenler için cenaze namazı kılmış ve Müslümanlara da kılmalarını emretmiştir. Dini-mizde farz-ı kifâye olan cenaze namazı, esas itibariyle ölü-ler için yapılan dua ve istiğfardan ibarettir. Müslümanların ölen kişi hakkındaki dua ve şahadetinin Allah katında de-ğeri olduğu ve ölülerin bağışlanmasına vesile olabileceği unutulmamalıdır.

Hz. Peygamber, cenazeyi defnettikten sonra kabri ba-şında durmuş ve kabir sualinin kolay geçmesi hususunda dua etmiştir. (Ebû Davûd, Cenâiz, 73)

Ölenlerden sadece mü’minler için dua edilir, af ve mağfîret dilenir, kâfirler için dua edilmez. (bk. Tevbe, 9/113; İbn Hıbbân, Ed’ıye, No: 981)

Kabir ziyaretleri yapıldığında, orada yatanlar için Kur’ân okunup sevabı bağışlanır, onlara hayır dua edilir, ancak ölülerden yardım istenmez, bir dilekte bulunulmaz. Aksi takdirde ibadete şirk karıştırılmış olur. Çünkü Allah’tan başkasına dua/ibadet etmek Allah’a başkalarını ortak koşmaktır. Putlar ve ölüler, yapılan yardım talebine

cevap da veremezler. Bu hususu yüce Allah, Kur’ân’da şöyle ifade etmektedir:

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ
وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ

“Allah’ı bırakıp da kıyâmet gününe kadar kendisine cevap veremeyecek şeylere yalvarandan daha sapık kim olabilir? Oysa onlar, bunların yalvardıklarından habersizdirler.”

(Ahkâf, 46/5)

ab5. Peygamberimize Dua / Salât ü Selâm

Ahzâb sûresinin 56. ayetinde, Allah’ın ve meleklerin Peygambere “salât” ettikleri bildirilmekte, müminlerin de Peygambere “salât” ve “selâm” etmeleri emredilmektedir:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ
وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygambere salât ediyorlar. Ey müminler! Siz de ona salât edin ve selâm edin.”

Allah’ın Peygamberine salâtı; ona merhamet ve ihsan etmesi, onu övmesi, ondan razı olması, şan ve şerefini yüceltmesi, itibar ve değerini artırmasıdır. *Meleklerin ve müminlerin salâtı* ise; onun şan ve şerefinin yüceltilmesi, itibar ve değerinin artması için dua etmeleridir.

Sahabeden Ka’b bin Ucre,

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَرْنَا أَنْ نُصَلِّيَ عَلَيْكَ وَ أَنْ نُسَلِّمَ عَلَيْكَ فَأَمَّا السَّلَامُ فَقَدْ
عَرَفْنَاهُ فَكَيْفَ نُصَلِّيَ عَلَيْكَ

“Ey Allah'ın Peygamberi! Sana salât ve selâm getirmekle emrolunduk. Selâmı nasıl vereceğimizi biliyoruz. Sana nasıl salât edeceğiz?” diye sorduk. (Ebû Davud, Salât, 183; Nesâî, Sehv, 49)
Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.s.);

قُولُوا لِلَّهِمْ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى
إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ
كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

“Allah'ım! İbrahim Peygambere (ve ailesine) (Ebû Davud, Salât, 183) merhamet ettiğin gibi Muhammed (ve ailesine) (Ebû Davud, Salât, 183; Nesâî, Sehv, 49) de merhamet et, şan ve şerefini yücelt, itibar ve değerini arttır. Sen çok övülen, çok şerefli olansın. İbrahim'i (ve âilesini) mübarek ve şerefli kıldığın gibi Muhammed'i (ve âilesini de) mübarek ve şerefli kıl. Sen çok övülen, çok şerefli olansın” duasını okuyun buyurdu, demiştir. (Buhârî, Dua, 32; Nesâî, Sehv, 49; Müslim, Salât, 66)

Peygamberimiz (s.a.s.), mealini verdiğimiz Ahzab suresinin 56. ayetinin açıklanması sadedinde şöyle buyurmuştur:

مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرَ صَلَوَاتٍ وَحُطَّتْ عَنْهُ عَشْرُ
خَطِيئَاتٍ وَرُفِعَتْ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ

“Kim bana bir defa salât ederse, Allah da ona on defa salât eder ve onun on hatasını bağışlar ve onun derecesini on kat yükseltir.” (Nesâî, Sehv, 55)

مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مَرَّةً وَاحِدَةً كُتِبَ لَهُ بِهَا عَشْرُ حَسَنَاتٍ

“Kim bana bir defa salât ederse, bu sebeple ona on hasene (sevabı) yazılır.” (İbn Hıbbân, Ed'ıye, No: 905)

Hadislerde Peygamberimize salât etmemiz teşvik edilmekte, salât edene mükâfat vaat edilmekte, buna mukabil salât etmeyenler kınanmaktadır. (Ahmed, II, 254)

رَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ

“Yanında ismim geçtiğinde bana salât getirmeyen kimse-
nin burnu yerde sürünsün.” (Tirmizî, De’avât, 101; Hâkim, Dua, I, 549; İbn Hıbbân, Ed’iye, No: 908) anlamındaki hadis, Peygambere salât etmeyi terk etmenin vebal olduğunu ifade etmektedir.

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِى يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْثَرُهُمْ عَلَيَّ صَلَاةً

“Kıyamet günü insanların bana en evlâ olanı bana en çok salâvat getiren/dua edenidir” (İbn Hıbbân, Ed’iye, No: 911) şeklin-
de kendisine salât ve selâm getireni öven Peygamberimiz (s.a.s.); ismi anıldığında salât getirmeyen kimseyi “cimri” olarak nitelendirmektedir:

أَلْبَحِيلُ الَّذِي مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ

“Yanında ismim anıldığı hâlde bana salât etmeyen kimse
cimridir.” (Tirmizî, De’avât, 101; Ebû Davud, Vitr, 23; Hâkim, Dua, I, 549)

b) Beddua

İnsanlar; bazen kendileri, çocukları, yakınları ve diğer insanların aleyhine dua ederler. Türkçe’de buna “beddua” denilmektedir.

Yüce Allah, insanın beddua ettiğini Kur’ân’da şöyle be-
yan etmektedir:

وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا

“İnsan, hayra dua eder gibi, şerre de dua eder (hayrı ister gibi şerri de ister.) *İnsan pek acelecidir.*” (İsrâ, 17/11)

Ayette insanın beddua etmesinin gerekçesi olarak “aceleci” oluşu zikredilmiştir. İnsan, acele edip istediği şeyin hakkında hayır mı şer mi olduğunu bilmeden dua veya beddua etmemelidir. Duanın bilerek, düşünerek ve teenni ile yapılması gerekir. İnsan daima Allah’tan hakkında hayırlı olanı istemelidir. Çünkü neyin hayır neyin şer olduğunu en iyi bilen Allah’tır. İnsanın hayır zannettiği şer, şer zannettiği hayır olabilir. (bk. Bakara, 2/216) Yüce Allah, kâfirlerin kendileri için azap, bela ve kötülüğü istediklerini Kur’ân’da bize haber vermektedir. Şu ayetleri örnek olarak zikredebiliriz:

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ

“Senden azabı acele bekliyorlar.” (Ankebût, 29/53-54),

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ

“Senden, iyilikten önce kötülüğü acele istiyorlar.” (Ra’d, 13/6)

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً
مِنَ السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

“(Mekke müşrikleri); *hani, ‘Allâh’ım! Eğer bu (Kur’ân), senin yanından gelmiş gerçekse başımıza gökten taş yağdır, yahut bize acı bir azap getir!’ demişlerdi.*” (Enfâl, 8/32)

Dolayısıyla bir Müslüman kendisi, yakınları ve diğer Müslümanlar, hatta bütün insanlar için hayır dua etme-

li, beddua etmemelidir. “Allah, belanı versin”, “canın cebeneme”, “gözün kör olsun”, “canın çıksın”, “gün yüzü görme”, “boyun devrilsin”, “Allah, canımı alsın”, “Allah’ım, canımı al” gibi yapılan beddualar, İslâmî adaba uygun değildir. Peygamberimiz (s.a.s.), bir sıkıntıdan dolayı bile olsa ölmek için dua etmeyi yasaklamış (Buhârî, De’avât, 29) ve

لَا يَتَمَنَّيَ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ لِصُرِّ نَزَلَ بِهِ فِي الدُّنْيَا

“Sizden biri başına gelen bir sıkıntıdan dolayı ölümü temenni etmesin.” (İbn Hibbân, Ed’ıey, No. 968; Buhârî, De’avât, 29)

لَا تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى
أَمْوَالِكُمْ

“Kendinize beddua etmeyin, çocuklarınıza beddua etmeyin, mallarınız için de beddua etmeyin.” (Müslim, Zühd, 74)

لَعَنَ اللَّهُ مَنْ لَعَنَ وَالِدَهُ

“Allah, ana-babasına lanet edene / beddua edene lanet eder” (Müslim, Edâhî, 43) buyurmuştur.

İnsan kendisi, çocukları, ana-babası ve malı mülkü için ancak öfkeli olduğu zaman beddua eder, bedduası kabul oluverdiğinde ise zararını kendisi çeker, neticede kendisine, ana-babasına ve çocuklarına zulmetmiş olur. Peygamberimiz özünde, sözünde ve davranışlarında dürüst olan mü’minin lanetçi olamayacağını ve lanetçilerin kıyamet günü şefaathane ve tanıklık edemeyeceklerini bildirerek mü’minleri bedduadan sakındırmıştır:

لَا يَنْبَغِي لِصِدِّيقٍ أَنْ يَكُونَ لَعَّائًا

“Sadık mü’mine lanetçi olmak yakışmaz.” (Müslim, Birr, 84)

لَا يَكُونُ اللَّعَّائُونَ شُفَعَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

“Lanetçiler, kıyamet gününde şefaataçi ve tanık olamayacaklardır.” (Müslim, Birr, 84)

İnsanlara örnek olarak gönderilen peygamberler, insanlara hep hayır dua etmişler, mecbur kalmadıkça beddua etmemişlerdir. Bedduayı da mü’minler için değil sadece imana yanaşmayan ve inkârda ısrar eden kâfirler için yapmışlardır. Şu örnekleri zikredebiliriz:

İsrarla hak dine davet ettiği, ancak bir türlü imana yanaştıramadığı kavmi için Nuh (a.s.) şöyle beddua etmiştir:

وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا

“(Rabbim!) Onlar, çok kimseyi yoldan çıkardılar. Sen de o zâlimlere şaşkınlıktan başka bir şey arttırma.” (Nüh, 71/24)

قَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَيَّ الْأَرْضَ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا إِنَّكَ إِن تَذَرَهُمْ
بُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا

“Nüh, dedi ki: Rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden tek kişi bırakma. Çünkü sen onları bırakırsan, kullarını şaşırtırlar ve sadece ahlâksız, nankör (insanlar) doğururlar.” (Nüh, 71/26–27)

Nuh (a.s.), imana yanaşmayan kavmine beddua etmesinin gerekçesi olarak; insanları hak yoldan saptırmalarını

zikretmiştir. Nuh Peygamberin bedduası kabul olmuş; Allah, kâfirleri helâk etmiştir. (bk. Enbiyâ, 21/76-77)

Yüce Allah, mü'minlere kin tutan münafıklar için;

قُلْ مَوْتُوا بِغَيْظِكُمْ

“De ki: Kininizle ölünüz” (Âl-i İmrân, 3/119) diye beddua edilmesine müsaade etmiştir.

Peygamberimiz (s.a.s.), mecbur kalmadıkça kimseye beddua etmemiştir. Meselâ;

قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَدْعُ عَلَى الْمُشْرِكِينَ قَالَ إِيَّيْ لَمْ
أُبْعَثْ لَعْنًا وَإِنَّمَا بُعِثْتُ رَحْمَةً

“Ey Allah'ın elçisi! Müşriklere beddua et” denildiğinde, “Ben lanetçi olarak gönderilmedim, rahmet olarak gönderildim” buyurmuştur. (Müslim, Birr, 87)

Uhut savaşında yüzü yaralandığında;

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي قَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

“Allah'ım! Kavmimi bağışla, çünkü onlar, bilmiyorlar” diye dua etmiştir. (İbn Hibbân, Ed'ıye, No: 973) Ancak mecbur kalınca kendilerini yok etmek için Medine'ye saldıran Mekkeli müşriklerine Uhut savaşında şöyle beddua etmiştir:

اللَّهُمَّ قَاتِلِ الْكُفْرَةَ الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ رَسُولَكَ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِكَ
وَاجْعَلْ عَلَيْهِمْ رِجْرَكَ وَعَذَابَكَ إِلَهَ الْحَقِّ

“Allah'ım! Peygamberlerini yalanlayan ve insanları Senin yolundan alıkoyan şu kâfirleri helâk et, onlara rezillik ve azap

ver. (Sen) gerçek ilahsın Allah'ım!" (Hâkim, De'avât, No:1868)

Hendek savaşı esnasında müşriklere şöyle beddua etmiştir:

اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعَ الْحِسَابِ هَارِمَ الْأَحْرَابِ أَهْرَ مِنْهُمْ وَزَلْزَلَهُمْ

“Ey kitabı indiren, hesabı süratli olan, güçlü toplulukları helâk edebilen Allah'ım! Müşriklerin kökünü kes ve onları darmadağın et.” (Buhârî, De'avât, 58; Müslim, Cihad, 20–21)

شَعَلُونَا عَنِ الصَّلَاةِ الْوُسْطَى صَلَاةِ الْعَصْرِ مَالًا اللَّهُ بُيُوتَهُمْ وَفُؤْرَهُمْ
نَارًا

“(Müşrikler) bizi orta (faziletli) namazdan (yani) ikinci namazından alkoydular. Allah, onların evlerini ve kabirlerini ateşle doldursun.” (Müslim, Mesâcid, 205; bk. Buhârî, Cihâd, 98)

Zulme uğrayan insan, zalimin zulmüne meşru yollarla mani olamazsa, zalime beddua edebilir.

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلِمَ

“Allah, kendisine haksızlık edilen dışında (hiç kimse tarafından) açıkça kötü söz söylenmesini sevmez.” (Nisa, 4/148) anlamındaki ayet, buna işaret etmektedir.

Peygamberimiz;

مَنْ دَعَا عَلَيَّ مِنْ ظَلَمَةٍ فَقَدْ اتَّصَرَهُ

“Zalime beddua eden kimseye Allah yardım eder” (İbn Ebi Şeybe, Dua, 68, No: 29567) buyurmuş, bu sebeple mazlumun bedduasından sakınılmasını tavsiye etmiştir:

يَا كُمْ وَ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهَا وَ بَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ

“*Mazlumun bedduasından sakının, çünkü mazlumun bedduası ile Allah arasında perde yoktur (duası kabul olur.)*”

(İbn Ebi Şeybe, Dua, 37, No: 29361; Abdürrazzâk, Dua, V, 216)

دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ تُحْمَلُ عَلَى الْعَمَامِ وَ تُفْتَحُ لَهَا أَبْوَابُ السَّمَوَاتِ وَ
يَقُولُ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ عَزَّتِي لَأَنْصُرَنَّكَ وَ لَوْ بَعْدَ حِينٍ

“*Mazlumun duası bulutların üzerine taşınır, sema kapıları onun için açılır, şanı yüce Allah şöyle buyurur: Belli bir zaman sonra da olsa mutlaka sana yardım edeceğim.*” (İbn

Hıbbân, Ed'ıye, 874)

دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ مُسْتَجَابَةٌ وَ إِنْ كَانَ فَاجِرًا فَجُورُهُ عَلَى نَفْسِهِ

“*Mazlum, fâcir/günahkâr bile olsa bedduası makbuldür, günahı kendi boynunadır.*” (İbn Ebi Şeybe, Dua, 37, No: 29365)

Bu hadislerden, mazlumun, kendisine zulmeden kimseye beddua edebileceğini ve bedduasının kabul olacağını anlıyoruz. “*Alma mazlumun âhını çıkar âbeste âbeste*” atasözümüz de bu gerçeğin ifadesidir. Ebû Ya'lâ, son hadisi *el-Müsne'd*inde şu şekilde rivayet etmiştir:

إِتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ وَ إِنْ كَانَ كَافِرًا فَإِنَّهُ لَيْسَ دُونَهَا حِجَابٌ

“*Kâfir bile olsa mazlumun bedduasından sakının, çünkü Allah ile onun duası arasında bir perde yoktur (duası kabul olur.)*” (Ebû Ya'lâ, Zikir ve Dua, No: 1092) İbadet olması hasebiyle kâfir, duası ile Allah'a kulluk etmiş olmaz ve sevap alamaz, ancak kendisine zulmedene -Müslüman bile olsa- beddua

ettiği zaman, duası kabul olur. Hadis, bu gerçeği ifade etmektedir.

Zarar veren ve zulmeden insana beddua edilebileceği gibi zarar veren başka bir canlıya da onun zararından korunmak için beddua edilebilir. Sahabeden Enes b. Malik'in bildirdiğine göre Peygamberimiz (s.a.s.), Medine'yi istila eden çekirge sürüsüne karşı şöyle beddua etmiştir:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ إِذَا دَعَا عَلَى الْجَرَادِ قَالَ اللَّهُمَّ أَهْلِكَ الْجَرَادَ أَقْتُلْ
كِبَارَهُ وَ أَهْلِكَ صِغَارَهُ وَ أَفْسِدْ بَيْضَهُ وَ اقْطَعْ ذَابِرَهُ وَ خُذْ بِأَفْوَاهِهِمْ عَنْ
مَعَاشِنَا وَ أَرْزَاقِنَا إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ

“Allah'ım! Çekirgeleri helâk et, büyüklerini öldür, küçüklerini yok et, yumurtalarını işe yaramaz hâle getir, köklerini kes, ağızlarından ekinlerimizi, ürünlerimizi ve rızıklarımızı al, Sen duaları işitensin.” (Ebû Ya'lâ, Zikir ve Dua, 1127)

Peygamberimiz (s.a.s.)'in, görevlerinde kusurlu davranan Müslümanlara beddua ettiği olmuştur. Meselâ anne-babasının hizmetinde bulunmayan kimse için şöyle beddua etmiştir. Peygamberimiz (s.a.s.) bir gün;

رَغِمَ أَنْفٌ ثُمَّ رَغِمَ أَنْفٌ ثُمَّ رَغِمَ أَنْفٌ قِيلَ مَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَنْ أَدْرَكَ
أَبُوَيْهِ عِنْدَ الْكِبَرِ أَحَدَهُمَا أَوْ كِلَيْهِمَا فَلَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ

“Burnu yerde sürtünsün, burnu yerde sürtünsün, burnu yerde sürtünsün” demiş, sahabe, *“Kimin burnu yerde sürtünsün ey Allah'ın elçisi?”* diye sormuş,

Peygamberimiz (s.a.s.); *“Yaşlıklarında anne-babası veya ikisinden biri yanında olup onlara hizmet ederek cennete*

girmeyi hak edemeyen kimsenin burnu yerde sürtünsün” buyurmuştur. (Müslim, Zikir ve Dua, 9-10)

Bu hadisin, İbn Hıbbân’ın rivayetinde; Peygamberimiz (s.a.s.)’in “*burnu yerde sürtünsün*” şeklindeki bedduasını Ramazan ayına yetişip de bağışlanamayan, yanında ismi geçince kendisine salât ü selâm getirmeyen kimse için de yaptığı vardır. (İbn Hıbbân, Ed’ıye, No: 908)